

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarytbildning Utbildningsvetenskap
HT 2019

Flerspråkiga barns språkutveckling i förskolan

Pedagogernas arbetssätt

Charlotte Strandberg

Fakulteten för lärarutbildning

Författare/Author

Charlotte Strandberg

Titel/Title

Flerspråkiga barns språkutveckling i förskolan - pedagogernas arbetssätt

Multilingual children's language development in preschool - the working methods of the educators

Handledare/Supervisor

Johanna Lüddeckens

Examinator/Examiner

Hilma Holm

Sammanfattning/Abstract (högst 250 ord)

Syftet med denna studie är att ta reda på hur lärarna i studien arbetar med flerspråkighet och vilka förutsättningar de anser att de har för att arbeta med språkutveckling hos flerspråkiga barn. Den metod som valts för att samla in data är semistrukturerade kvalitativa intervjuer. I den aktuella studien är fyra förskollärare från olika förskolor mina respondenter. Det teoretiska ramverket användes för att analysera data i studien. Resultatet visade att pedagogerna hade liknande arbetssätt och att de gör vad de kan med begränsade möjligheter då de saknar förutsättningar som förhandsinformation om barnen samt att vissa tekniska delar behöver utvecklas. Förhandsinformationen som saknas kan till exempel vara vad barnet pratar för språk och vilket land barnet kommer ifrån och det påverkar hur pedagogerna kan hjälpa barnets start på förskolan. Viss teknisk hjälp finns, men inte när det gäller minoritetsspråk och där olika dialekter påverkar hur hela språket låter. Denna studie kan vara en hjälp för någon som vill göra en liknande studie om några år för att jämföra med hur den såg ut idag.

Ämnesord/Keywords (5-8 st)

Flerspråkighet, kvalitativa, språkutveckling, förutsättningar, pedagoger, respondenter

Förord

Jag vill tacka de pedagoger som varit respondenter i min studie och där gett mig många inspirerande tankar som jag fick ta del av. Min handledare, Johanna Lüddeckens, förtjänar ett stort tack då hon stöttat mig med tips och idéer under min skrivprocess och självklart även min sambo som stöttat och funnits där för mig under mitt arbete.

Innehåll

1. Inledning med bakgrund.....	4
1.1. Syfte och frågeställningar.....	6
1.2. Begreppsförklaring.....	6
2. Litteraturgenomgång.....	7
2.1. Flerspråkighet.....	7
2.2. Språkväxling och språkutveckling.....	8
2.3. Kroppsspråk och varierat lärande.....	9
2.4. Förskolemiljöns påverkan och uppbyggnad.....	10
2.5. Sammanfattning av litteraturgenomgång.....	10
3. Teoretiskt perspektiv.....	12
3.1. Sociokulturell teori.....	12
3.2. Proximala utvecklingszonen.....	12
3.3. Artefakter.....	13
3.4. Mediering.....	13
3.5. Sammanfattning av teoridel.....	13
4. Metod.....	14
4.1. Insamlingsmetod.....	14
4.2. Urval.....	15
4.3. Undersökningsgrupp.....	15
4.4. Genomförande.....	16
4.5. Bearbetning och analys.....	17
4.6. Etiska överväganden.....	18
5. Resultat.....	20
5.1. Flerspråkighet.....	20

5.2. Stöd och hjälp i arbetet.....	21
5.3. Kroppsspråk och varierat lärande	22
5.4. Olika arbetssätt.....	23
5.5. Analys av resultat.....	24
5.6. Sammanfattning av resultat	25
6. Diskussion	27
6.1. Resultatdiskussion.....	27
6.2. Metoddiskussion	29
6.3. Praktiska implikationer och framtida forskning	30
Referenslista.....	31
Bilagor	33
Intervjufrågor.....	33

1. Inledning med bakgrund

När föreliggande studie skulle inledas hade jag begränsad kunskap om flerspråkighet och i samband med det skulle flera flerspråkiga barn skolas in på förskolan. Flerspråkighet kan vara allt från hemspråket hos ett barn där föräldrarna inte är födda i Sverige till teckenspråket för barn som inte kan prata eller höra. Fokus i detta arbete ligger främst på barn med annat modersmål än svenska och barn vars ursprungsland är ett annat land än Sverige. Även teckenspråket kommer att lyftas i detta arbete då det kan vara en hjälp för flerspråkiga barn när de ska lära sig svenska.

Enligt en rapport från Skolinspektionen (2017) finns det stora brister i arbetet med flerspråkiga barn, eftersom de får sämre förutsättningar att lära sig när jämförelse sker med barn som bara har ett språk. Detta beror på att pedagogerna fokuserar på att göra barnen trygga, vilket självklart är viktigt, men rapporten menar att den språkliga utvecklingen stannar av om barnen inte ges utmaningar som exempelvis lyssna på böcker på olika språk. Rapporten är skriven efter läroplanen Lpfö 98 (Skolverket 2016 s. 11) där det står att "Förskollärare ska ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen stimuleras och utmanas i sin språk- och kommunikationsutveckling". Jämför med den nya läroplanen Lpfö 18 (Skolverket 2018 s. 13) där målet är att "Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska". Det senare målet verkar mer utförligt utformat och handlar därför om att skapa förutsättningar hos barnen. I den senare utgåvan av läroplanen är fokus inte längre bara på förskollärarna utan på hela arbetslaget. Även i skollagen, 8 kap. 10 § av Skollagen (SFS 2010:800), lyfts den språkliga utvecklingen hos barn. Där står det att "Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål".

I dagens samhälle, där flerspråkigheten ökar och blir en naturlig del i vardagen, innebär det att pedagogen hela tiden måste utvecklas i samklang med den utveckling som sker. Inom förskolans verksamhet finns det idag många barn som är flerspråkiga och det är även den första plats där barnen möter svenskan. Skolinspektionens rapport (2017) lyfter hur viktigt det är att förskolan har ett bra samarbete med familjen då föräldrarna måste uppmuntra sina barn att använda sitt modersmål och att barn även ska lära sig svenska i tidig ålder som exempelvis på förskolan. Rapporten menar att för flerspråkiga barn blir det mycket svårare att lära sig nya

saker om de har begränsad kunskap i sitt modersmål och därför behöver barn hela tiden arbeta med att utöka sitt modersmål.

Flerspråkighet handlar inte bara om att alla barn ska kunna det svenska språket utan att de även får möjlighet att behålla sitt modersmål. I förskollärarens uppdrag ingår det att stimulera barnens språkliga utveckling oavsett vilket språk barnen har i grunden. En rapport från Skolverket (2011) visade att år 2011 gick 83 procent av barnen 1-5 år och 95 procent av barnen 3-5 år i förskolan. I rapporten från Skolinspektionen (2017) sägs att vart femte barn idag har ett annat modersmål än svenska och det är något som vi måste ta till oss i vårt arbete. Därför är det extra viktigt att vi inte glömmer bort att ha sagoläsning i förskolan och att vi tänker på vilket språkbruk som pedagogerna har både med varandra och när de pratar med barn. Att samhället har förändrats visas både av att en stor procent av alla barn går i förskolan och att flerspråkiga barn i Sverige har ökat.

Rapporten från Skolinspektionen (2017) lyfter hur viktigt pedagogernas förhållningssätt är i samspel med barn för den språkliga utvecklingen hos barn och det behöver finnas strategier hos pedagogerna för att kunna utveckla flerspråkigheten på bästa sätt. I Lpfö 98 (Skolverket 2018 s. 15) står det om riktlinjerna att ”förskollärare ska ansvara för att varje barn utmanas och stimuleras i sin utveckling av språk och kommunikation samt matematik, naturvetenskap”.

För att kunna utmana och stimulera barn måste det finnas olika strategier för hur man ska gå tillväga. Sagoläsning går till exempel att variera genom att läsa en vanlig bok, använda iPad, bläddra i en bok utan att läsa, eller att bara prata om sagan eller använda sig av en flanosaga. Men även förhållningssättet hos pedagogerna kan vara varierande och påverkar till stor del arbetet. En nyfiken pedagog, som vill lära med barn, ger ett förhållningssätt jämfört med en pedagog som styr det som ska ske, vilket kan ge helt olika resultat.

Detta väckte mitt intresse för att ta reda på hur pedagoger faktiskt arbetar med flerspråkighet och vilka förutsättningar de anser att de har för att göra det.

1.1. Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att undersöka hur pedagogerna i denna studie arbetar med flerspråkighet, vilket förhållningssätt som pedagogerna har när de arbetar med de flerspråkiga barnen, samt vilka förutsättningar de tycker sig ha för att arbeta med den språkliga utvecklingen.

Den frågeställning som jag söker svar på är:

1. Hur beskriver de intervjuade pedagogerna att de väljer att arbeta med språkutvecklingen hos flerspråkiga barn?
2. Vilket förhållningssätt beskriver pedagogerna att de har i arbetet med flerspråkiga barn?
3. Vilka förutsättningar anser de intervjuade pedagogerna i studien att de har för att arbeta med språkutvecklingen hos flerspråkiga barn?

1.2. Begreppsförklaring

Specialpedagogiska skolmyndigheten (2012) skriver om Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation (TAKK) som är ett kommunikationssätt som kan användas som hjälp för de som har ett begränsat språk. Det kan hjälpa allt från små barn till flerspråkiga barn, som stöd och komplement när de ska lära sig svenska.

2. Litteraturgenomgång

Detta kapitel är till för att redovisa forskning kring flerspråkigheten i förskolan som känts relevant när det gäller både syftet och frågeställningen. I kapitlet skildras först flerspråkighet och tar där upp olika exempel över vad flerspråkighet är och hur den påverkar och påverkas. Vidare följer en förklaring över vad språkväxling är och hur språkutveckling sker. Sedan kommer kroppsspråk och varierat lärande som tar upp hur kroppsspråket påverkar och på vilka sätt det går att variera lärandet av språket. Efter det följer förskolemiljöns påverkan och uppbyggnad som tar upp hur förskolans miljö påverkar den språkliga utvecklingen. Genomgången avslutas med en efterföljande sammanfattning av hela litteraturgenomgången.

2.1. Flerspråkighet

Ladberg (2011) skriver om hur viktigt språket är för att kunna möta varandra i livet då det inte går att möta varandra om man inte kan uttrycka sig och det gör att det blir svårare med kommunikationen vilket kan öka ensamhetskänslan. Som flerspråkig så behöver man därför utveckla alla sina språk för att kunna använda dem vid olika behov. Det är inte en begåvning att kunna många språk, utan man lär sig de språk som man har behov av att kunna. Ladberg (2011) menar på att det inte gör något om barnet får lära sig ett par ord på ett nytt språk, men att många föräldrar är oroliga för att det hindrar deras barns språkutveckling i huvudspråket. Eftersom dagens samhälle är utformat som det är så är enspråkighet, vilket innebär att kunna prata ett språk, lika vanligt och normalt som flerspråkighet, som innebär att kunna prata på flera olika språk.

Lahdenperä (2004) skriver att pedagogerna på förskolan/skolan behöver ha ett interkulturellt förhållningssätt till barnen och det innebär att det måste vara ett jämlikt förhållande mellan de olika parterna och då måste pedagoger vara väl pålästa när det gäller flerspråkigheten då den har ökat mycket de senaste åren. Engdahl och Ärlemalm-Hagsér (2015) skriver om att barn har två olika ordförråd, det passiva och det aktiva. I det passiva ordförrådet finns de ord som barnet redan förstår och i det aktiva ordförrådet finns de ord som barnet faktiskt använder. Barn får tidigt förståelsen för ordens betydelse, men det har visat sig att barn bara använder en liten del av sitt ordförråd. Därför är det extra viktigt att arbeta med att stimulera barnens språkutveckling för att hjälpa dem att utveckla deras språk.

Enligt Svensson (2012) så behöver flerspråkiga barn ha ett brett ordförråd för att kunna delta i undervisningen som sker i skolan. Det krävs ett bra arbete redan i förskolan när det gäller språkbruket för att det ska kunna fungera, men idag är det inte så, vilket försvårar för flerspråkiga barn.

Kultti (2012) skriver att arbetet som förskollärarna gör i förskolan är oerhört viktigt för barnens språkliga utveckling och därför är det viktigt att pedagoger som arbetar med barn i förskoleålder tänker på sitt språkbruk och hur de använder det i meningarna. Alla barn behöver ha ett fullt ordförråd när skolstarten sker och idag är det inte så då många barn inte har svenska som modersmål och det kan senare i livet försvåra barnens språkliga utveckling. Kultti (2012) lyfter fram hur viktigt det är att läsa böcker för den språkliga utvecklingen och att se till att inte läsa böcker som bara är anpassade efter barnens ålder, då enklare böcker med mindre text kan hämma den språkliga utvecklingen. För att lära sig ett nytt språk så är utmaningar det bästa sättet och att som pedagog välja att läsa lite svårare böcker för flerspråkiga barn kan vara en hjälp i deras vidare språkutveckling.

2.2. Språkväxling och språkutveckling

Ladberg (2011) skriver att det är vanligt att inte behärska de olika språken i samma utsträckning vilket gör att det lätt blir att man då blandar olika språk när man pratar och att det sker då man kanske inte kommer på vad vissa ord heter på ett visst språk. Det kallas för att språkväxla då det sker växlingar i vilket språk som personen använder när hen pratar, vilket kan ske mitt i en mening där olika språk kan dyka upp när personen pratar.

Enligt Rubin (2019) krävs det mycket av läraren för att få bästa möjliga språkutveckling hos barn och elever, då läraren inte får utbildning som innefattar hjälp med hur den ska lära ut till barn med svenska som andraspråk och det är något som kan påverka utbildningens kvalitet på ett negativt sätt.

Svensson (2012) skriver att alla barn inte har lika stort intresse för att lära sig språk och att det därför är viktigt att pedagogerna på förskolan finns där för de barnen och stöttar dem i sin språkliga utveckling. Pedagogerna måste hitta ett sätt att locka barn som har ett lägre intresse i språkandet för att utmana barnen i deras språkliga utveckling.

2.3. Kroppsspråk och varierat lärande

Lahdenperä (2004) skriver att det behövs nya metoder och former av undervisning för att passa dagens samhälle och dess nya kommunikationsmedel då utvecklingen sker i en snabb takt och flerspråkigheten ökar. Det ligger mycket på pedagogens arbete och intresse för att utvecklas tillsammans med barnen. För att få en bra relation mellan barn och pedagog, så krävs det att pedagog och barn har kunskap om varandra och då kan förhållningssättet spela roll i den relationen. För att få en bra kunskap om barnets ursprungliga land och dess traditioner så bör pedagogen arbeta för att locka fram det antingen från barnet eller dess familj eller genom att själv vara drivande och söka upp det den undrar över. Lahdenperä (2004) menar att det finns stora brister i Nordeuropa när det gäller att använda kroppsspråk och gester som kommunikationsmedel. Det kan försvåra kommunikationen framför allt med de flerspråkiga barnen där pedagog och barn kan behöva ta hjälp av kroppen för att berätta om något eller visa något när kunskapen i språket brister eller när pedagogen ska tydliggöra något.

Engdahl och Ärlemalm-Hagsér (2015) påstår att barn som känner sig välkomna och blir bekräftade i förskolan får större förutsättningar när det gäller att utveckla språkandet och att det är viktigt med variation till möjligt lärande då alla barn lär sig på olika sätt. Genom att använda flera olika uttrycksmedel så ökar det språkliga kunnandet då språk handlar om att just uttrycka sig och det kan gälla allt från kroppsspråk och gester till att prata.

Sheridan, Pramling Samuelsson och Johansson (2009) menar att det ligger mycket i hur pedagogerna arbetar med barnen, samt vilken kunskap de har för att kunna utveckla barnens språkliga lärande. Enligt ett referensmaterial från Skolverket (2003) måste barnen ha ett utvecklat modersmål för att kunna lära sig ett nytt språk på bästa sätt. Om inte det sker så blir det mycket svårare att öva in ett andraspråk. De skriver även om vikten av en tillgänglig lärmiljö, där barnen kan göra mycket själva och bli lite självständiga, är bra för barnens utveckling och att möjligheten att nå målen som finns ökas genom det. Lärmiljön ska även ändras efter barnens behov och följa deras utveckling.

Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) skriver att i början på livet är leken ett sätt att upptäcka världen, men att den senare övergår i rollek där barnen använder både språk, kropp och olika material när de leker. De påstår att leken är lärande och att barn lär sig mycket av att leka, men att barn måste lära sig att leka då det inte är en kunskap som man föds med. Där

ligger det mycket på pedagogerna att hjälpa barnen att hitta lekkoderna och att vara en medlekare till barn som kan behöva lite extra stöd, vilket kan gälla barn som har ett annat modersmål än svenska.

2.4. Förskolemiljöns påverkan och uppbyggnad

Enligt Svensson (2012) så spelar miljön på förskolan en stor roll när det gäller barns språkliga utveckling då det är den som ger barnen möjlighet att utveckla sin lek. Det är mycket upp till pedagogerna att utveckla miljön på bästa sätt. Genom att utveckla miljön så att den är inspirerande så kan den erbjuda möjlighet till varierade lekar som även påverkar barnens språkande.

2.5. Sammanfattning av litteraturgenomgång

Engdahl och Ärlemalm-Hagsér (2015) skriver om att barn har två olika ordförråd som de använder. Dessa är det passiva och det aktiva ordförrådet och de har fått namnen efter hur de används, där det ena språket finns där med barnens kunskap och det andra används mer aktivt. Ladberg (2011) skriver om hur viktigt det är med kommunikation och även om hur ensamhetskänslan kan uppstå om man inte kan språket, där är utvecklingen av alla språk lika viktigt för att kunna använda språket vid de behov som uppstår i livet.

Enligt Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014) så är leken väldigt viktig, både då den är ett sätt att upptäcka världen och även för att leken är lärande, men de menar på att först innan man leker så måste man lära sig att leka. Att lära sig att leka kan vara svårt och där måste de vuxna finnas med och hjälpa till vid behov. Kultti (2012) lyfter hur viktigt arbetet som görs på förskolan är för den språkliga utvecklingen. Pedagogerna i förskola och skola har ett stort ansvar både över hur de arbetar med språket med barnen och även hur de själva tänker till när de pratar så att de har ett bra språkbruk som hjälper barnen i deras språkutveckling. Kultti (2012) skriver även om hur viktigt det är att läsa böcker för språkutvecklingen och att man som pedagog då inte väljer böcker som är anpassade för yngre barn. För enkla böcker kan hindra att barnen blir utmanade i sin språkutveckling, framför allt när det gäller de flerspråkiga barnen som behöver extra mycket utmaningar i deras språkutveckling.

Lahdenperä (2004) skriver om hur viktigt förhållningssättet är och vikten av att en god relation mellan barn och vuxna finns för att stötta den språkliga utvecklingen. Man får aldrig glömma hur viktigt det är att använda kroppsspråket när man pratar, men i Nordeuropa så finns det stora brister i det användandet och det kan i sin tur påverka språkutvecklingen på ett negativt sätt.

Svensson (2012) skriver om hur miljön påverkar barnens språkutveckling och att pedagogerna i förskolan behöver tänka på hur de bygger upp miljön för att utmana barnen till språkutveckling.

3. Teoretiskt perspektiv

Det teoretiska perspektiv som används i denna studie är det sociokulturella perspektivet som även lyfter den proximala utvecklingszonen, artefakter och mediering. Det perspektivet lyfter vikten av lärande och att lära sig språk är ett viktigt lärande som ska ske genom hela livet.

3.1. Sociokulturell teori

Flerspråkighet är ett ämne som många forskat i, både med fokus på den språkliga utvecklingen och även som ett eget ämne. Lev Vygotskij (1896-1934) utvecklade det sociokulturella perspektivet, vars fokus ligger på hur lärande sker hela tiden och att det är något man gör tillsammans. Att lära tillsammans är både spännande och lärorikt för både barn och vuxna, vilket gjorde att fokus hamnade på hur pedagogerna arbetar med flerspråkigheten.

Det sociokulturella begreppet kommer från Vygotskij syn på barnets inlärningsprocess. Han menade att man måste känna till så mycket som möjligt om barnens kultur och den individuella historien för att få bästa lärande. Vygotskij beskriver hur lärandet sker under vardagliga aktiviteter som sammanstrålar med vetenskapliga processer när det handlar om samspel, instruktion, och att lärarens roll är både som utmanare och deltagare. Säljö (2014) menar att i det sociokulturella perspektivet så blir kommunikationen central för utvecklingen.

3.2. Proximala utvecklingszonen

I det sociokulturella perspektivet lyfts den proximala utvecklingszonen som utgår från att man lär genom att härma den som redan kan något och även det man ska lära sig snart. Ett exempel kan vara att barnet lyssnar på någon som pratar och därefter härmar samma ord. Där är språket ett bra exempel, då man lär just det som man snart ska lära sig. Ett flerspråkigt barn behöver höra svenska ord på förskolan för att kunna lära sig prata på svenska, men genom att inte ha för långa meningar så får barnet chansen att lära sig de svenska orden. Förskolan kan vara en av få platser där barnet får höra någon prata på svenska. Ofta får barnet höra modersmålet i hemmet, då barnet behöver få tillgång till både sitt modersmål och svenskan.

Ett nyfött barn kan ju inte prata, men när föräldrarna pratar med barnet och barnet i efterhand försöker imitera sina föräldrar så har Vygotskij valt att kalla det för den proximala utvecklingszonen. Enligt Vygotskij är omgivningen helt avgörande för utvecklingen och den

språkliga utvecklingen var även en av de viktigaste utvecklingsformerna enligt honom. Det krävs att barnen har en god relation till föräldrar, lärare och äldre förebilder så att de kan internalisera begrepp och kunskap (Strandberg, 2009).

3.3. Artefakter

Något som är viktigt för Vygotskij är artefakter och han kallar dem för verktyg, redskap och hjälpmedel. Det är olika redskap som människan använder sig av för att tänka, uttrycka sig och vid kommunikation. När det gäller flerspråkighet så skulle det kunna vara hjälpmedel som exempelvis Polyglutt, som är en app där det finns olika böcker inlästa på flera olika språk. Den appen kan vara ett hjälpmedel för vuxna som inte behärskar samma språk som ett flerspråkigt barn (Strandberg, 2009). Ett annat exempel på artefakter skulle kunna vara olika leksaker som barnen leker med.

3.4. Mediering

Inom det sociokulturella perspektivet är mediering ett centralt begrepp. Det är ett begrepp som förklarar samverkan mellan människan och olika redskap/artefakter. Att göra en prick i handen, som påminnelse för något som inte får glömmas, kan vara ett exempel på mediering (Strandberg, 2009).

3.5. Sammanfattning av teoridel

För att sammanfatta den sociokulturella teorin så handlar den om att lärande sker hela tiden. Den proximala utvecklingszonen är ett exempel på att lära sig, då man lär genom att härma det som man hör. Artefakter är exempel på olika verktyg som människan använder sig av och mediering förklarar samverkan mellan olika artefakter (Strandberg, 2009).

4. Metod

Här beskrivs metoden som har använts i studien. Den är skriven och anpassad efter syftet och frågeställningarna som används i detta arbete. Underrubrikerna är: *Insamlingsmetod, Urval, Undersökningsgrupp, Genomförande, Bearbetning och analys* samt *Etiska överväganden*.

4.1. Insamlingsmetod

Föreliggande studie har sin grund i semistrukturerade kvalitativa intervjuer. Anledningen till att denna insamlingsmetod användes var att syftet är att undersöka hur pedagogerna arbetar och vilka förutsättningar de anser sig ha. Metoden ger också ett bra bedömningsunderlag då samma frågor kommer att ställas i den ordning som passar tidigare svar under intervjun, samt för att kunna ta tillvara följdfrågor som kan skapa en djupare förståelse i det slutliga resultatet. Denscombe (2016) skriver att vid semistrukturerade intervjuer kan den som intervjuar använda frågorna på ett flexibelt sätt vilket gör att intervjuerna kommer att formas efter de svar som respondenten ger och ger möjlighet till respondenten att utveckla sina svar.

Intervjumetoden i denna studie blev personliga intervjuer. Att valet föll på just personliga intervjuer hade flera anledningar. Den ena var att då författaren var ensam kan det kännas mer naturligt att sitta mitt emot varandra och prata och den andra var att förenkla transkriberingen, då enbart två olika röster fanns med på inspelningen. Denscombe (2016) skriver att när olika typer av studier ska göras så finns det olika sätt att få fram ett resultat på bästa sätt. För just detta ämne fungerar intervju bra, men det beror alltid på vilket ämne som ska undersökas och vad studien har för syfte.

Denscombe (2016) skriver om vikten av att den som utför intervjuerna tänker på sin egen påverkan på respondenterna. Det gäller allt från att vara neutral i frågeställningen och sitt eget förhållningssätt, till att försöka undvika att påverka svaren som respondenterna ger. Men det gäller att hitta en bra balans. Den som ska intervjuas måste känna att forskaren är professionell och att respondenten ges tid till att fundera över sina svar ordentligt. Genom att ge respondenten chans att vara på sin egen förskola under intervjuerna så kunde de känna sig bekväma med platsen och att de själva fick bestämma när de ville bli intervjuade så att intervjun kunde ske i lugn och ro.

4.2. Urval

Intervjuer genomfördes med fyra förskollärare i en större stad i södra Sverige. Genom att blanda intervjuer på förskolor från olika områden i staden skapades sedan ett resultat. Tanken var att få möjlighet att intervjua både lite äldre pedagoger som hade arbetat i många år varvat med de lite yngre som hade kortare erfarenheter vilket kunde vara av betydelse för resultatet. Det grundar sig i ett subjektivt urval, då det är begränsat med respondenter med i studien och att de har fått information i studiens ämne, vilket gör att de valt att delta efter att ha fått förhandsinformation om vad studien har för syfte (Denscombe 2016). Tillvägagångssättet vid urvalen som gjordes var att göra icke-sannolikhetsurval. Det valet gjordes av flera anledningar. Dels för att det inte går att intervjua så många respondenter i detta arbete, men även för att en speciell målgrupp med just förskollärare skulle vara respondenter (Denscombe 2016). Detta urval är även ett exempel på hur det går att göra en kvalitativ undersökning.

4.3. Undersökningsgrupp

De som intervjuades kom från fyra olika förskolor i en större stad i södra Sverige. Valet att använda förskolor som ligger i olika delar av staden, var för att få en bred syn på hur arbetet sker med flerspråkigheten i staden. Respondenterna fick även fiktiva namn. I detta arbete kallas de för Elin, Tina, Amanda och Annelie och de presenteras i följande tabell:

Respondent	Antal år i yrket	Förskola	Beskrivning
Elin	14	Förskola A	Villaområde i en mellanstor stad, tio barn och två pedagoger med andra språk: polska, bosniska, spanska, persiska, danska, bengali, arabiska och japanska.
Tina	29	Förskola B	Villa och bostadsrätter i området i en mellanstor stad, fyra barn och två pedagoger med andra språk: indiska, engelska, bosniska, romani och danska.
Amanda	3	Förskola C	Blandat område med villor, bostadsrätter och hyresrätter i en mellanstor stad, fyra barn med andra språk: kurdiska, arabiska och sorani (kurdisk dialekt).
Annelie	22	Förskola D	Blandat område med villor, bostadsrätter och hyresrätter i en mellanstor stad, två barn med annat språk: thailändska.

Tabell 1: Beskrivning av respondenter

Det är fyra förskollärare med varierad erfarenhet. Elin är 39 år och har arbetat i 14 år. Hon har väldigt lite erfarenhet av flerspråkighet då det finns få flerspråkiga barn på förskolan hon arbetar på. Förskolan hon arbetar på ligger en bit utanför en större stad i ett område med lite äldre villor men det sker nu nybyggnation av lägenheter.

Tina är 47 år och har arbetat i 29 år. Hon har en bred erfarenhet både som barnskötare och sedan som förskollärare, men har lite erfarenhet av just flerspråkiga barn. Hennes förskola ligger nära en stor stad i ett äldre område med en blandning av villor och bostadsrätter.

Annelie som är 46 år, har arbetat på förskola i 22 år. Hon har stor erfarenhet men har arbetat lite med flerspråkigheten, då få flerspråkiga barn har funnits i området. Förskolan ligger nära en stor stad i ett äldre område med en blandning av villor, bostadsrätter och hyresrätter.

Den sista respondenten är Amanda som är 25 år och den yngsta av mina intervjupersoner. Hon har bara tre års erfarenhet, då hon valde att läsa till förskollärare direkt efter gymnasiet. Förskolan hon arbetar på ligger nära en stor stad i ett äldre område med villor, bostadsrätter och hyresrätter blandat.

Respondenterna kom alla från samma stora stad, i en kommun i södra Sverige där organisationen är likartad. Trots att det finns många språk på de berörda förskolorna så anser alla förskollärare i studien att de har låg eller begränsad kunskap i sitt arbete med flerspråkighet. Vid intervjuerna lyfter flera av respondenterna att deras flerspråkiga barn även kan prata svenska, vilket kan påverka hur dessa respondenter resonerar kring sin kunskap i flerspråkighet då de inte har behövt jobba så mycket med okända språk.

4.4. Genomförande

Innan intervjuerna så mailade jag till olika rektorer för att få godkännande. Jag bad rektorerna fråga sina anställda om det fanns intresse av att bli intervjuade. Då svaren dröjde så valde jag att ringa till rektorerna för att visa mitt intresse och få möjlighet att berätta lite mer om min undersökning. Sedan mailade jag till olika pedagoger och frågade om jag fick intervjua dem. Det var en utmaning att få till intervjuerna, för det var många pedagoger som inte hade tid och möjlighet.

Mitt mål var att de som intervjuades skulle ha ett intresse av att bli intervjuade och att de innan intervjuerna fick information om ämnet och även om mitt fokus så att de skulle känna att de hade större förståelse för vad intervjun skulle handla om. Genom att respondenterna som skulle intervjuas var lite förberedda, så blev det lättare för båda parter under intervjuerna.

Innan intervjuerna så informerades alla respondenter om de yrkesetiska principerna och de fyra huvudkrav som finns hos vetenskapsrådet (2002). Alla fyra intervjuerna spelades in, men det skedde efter att respondenterna blivit tillfrågade om de kände sig bekväma med det eller inte. Mitt val att spela in intervjuerna berodde på att det är ett sätt att skapa ett mjukare samtal med en naturligare känsla där personen som intervjuades skulle känna sig så bekväm som möjligt. Jag spelade in samtalen med hjälp av en app på min mobiltelefon. Då teknik är bra men inte alltid helt tillförlitligt, gjordes även noteringar under intervjuerna. För att få en bra start på intervjuerna, började de med lite lättare frågor om personens yrkesår och liknande frågor.

En av intervjuerna var tvungen att hållas över telefon och där skickades frågorna ut innan intervjun, så att den som skulle intervjuas kunde förbereda sig och återkomma om det fanns någon osäkerhet kring frågornas innehåll.

För att avidentifiera pedagogerna och deras olika förskolor, så har jag i min studie valt att använda mig av fingerade namn på respondenterna, samt att inte skriva något som kan leda till vilken stad eller stadsdel som förskolorna ligger i.

4.5. Bearbetning och analys

Längden på intervjuerna varierade något. I de fall där respondenterna hade arbetat i fler år, så fanns även en bredare erfarenhet och kunskap i ämnet. De lite äldre respondenterna hade större erfarenheter och kunskaper än de yngre. Att jag valde att intervjua personerna en och en ser jag som en stor fördel just då erfarenheterna skiljde och jag tror att det hade blivit svårt att hålla isär resultatet från varje intervju om jag haft flera respondenter som svarat på samma gång, vilket även Denscombe (2016) påpekar.

Efter intervjuerna, transkriberade jag innehållet i varje intervju noggrant. Noteringar som jag gjorde under intervjuerna gjorde att det arbetet blev något enklare. Under transkriberingarna framkom det många likheter och skillnader i de olika svar som informanterna gav mig. Efter

transkriberingarna, skrev jag ut min transkriberade text och färgmarkerade de likheter och skillnader som fanns mellan respondenternas svar på de olika frågorna för att lättare kunna se ett resultat. Transkriberingen tog tid och den är något som man som författare får gå tillbaka till och läsa många gånger, vilket även Denscombe (2016) skriver om.

Likheterna och skillnaderna lyfter jag i min analys och diskussion. Jag valde att dela in dessa i olika underrubriker efter vilka svar jag fick av respondenterna. Genom att göra det, blev det sedan lättare att se hur svaren jag fick stämde med mitt syfte och min frågeställning. Det som visade sig vara mest lika på varje förskola var vilken typ av hjälp och stöd de fick, hur de varierade lärandet med exempelvis kroppsspråket och vilka olika arbetssätt som de hade på förskolorna.

4.6. Etiska överväganden

När det gäller de etiska övervägandena, så är det de forskningsetiska principerna som vetenskapsrådet skriver om och de är viktiga att följa (Vetenskapsrådet, 2002). Det finns fyra huvudkrav som ska följas och dessa är: informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet.

Informationskravet handlar om syftet med undersökningen. I mitt fall är syftet att ta reda på hur pedagogerna arbetar med flerspråkighet i förskolan och vilken hjälp de anser att de har för att arbeta med flerspråkiga barn, vilket jag även informerade om när jag bad att få intervjua respondenterna.

Nästa krav är samtyckeskravet och det ger information om att det är helt frivilligt att delta och att det när som helst under undersökningen går att avbryta sin medverkan. Detta handlar om att respondenterna bara ger sitt samtycke till detta arbete och att det är helt upp till dem att delta eller inte. Det informerade jag om både innan vi skulle träffas och även muntligt innan jag började intervjua varje enskild respondent.

Konfidentialitetskravet fokuserar på att respondenterna är helt avidentifierade och inte går att känna igen i detta arbete. Detta har jag uppfyllt genom att respondenterna har fått nya namn och att stad och plats där förskolorna ligger är helt neutrala.

Det sista huvudkravet är nyttjandekravet, vilket handlar om att information som kommer fram i denna undersökning enbart får användas till detta examensarbete. Även det fick respondenterna information om inför de olika intervjuerna och precis innan intervjun. Materialet kommer efter studiens slut att raderas och förstöras. Jag lovade även att maila det färdiga arbetet till de respondenter som ville ha det slutliga arbetet.

5. Resultat

Här beskrivs resultatet och det kommer att delas in i olika underrubriker för att tydliggöras på bästa sätt. Dessa underrubriker är: *Flerspråkighet, Stöd och hjälp i arbetet, Kroppsspråk och varierat lärande, Olika arbetssätt, Analys av resultat* och slutligen *Sammanfattning av resultatet*.

5.1. Flerspråkighet

På frågan, vad innebär flerspråkighet för dig? svarar Elin: "Det innebär att erbjuda andra språk än det som talas här". På samma fråga svarar Annelie: "Flerspråkighet, då har barnen tillgång till flera språk, (Annelie pausar och säger sedan) spännande fråga ... (Annelie tar ytterligare en paus och säger) tänker man ju inte på". Hon skrattar sedan lite, som om hon kom på sig själv med något att fundera vidare på.

Flerspråkighet kan, enligt respondenterna, vara ett barn där minst en familjemedlem eller släkting kommer från ett annat land. Det kan då vara att barnen möter ett annat språk än svenska hemma som minst en vårdnadshavare pratar. Men det kan även vara teckenspråk om ett barn inte kan höra eller prata och därför använder sig av tecken. Respondenterna menade på att flerspråkighet innebär att ha tillgång till ytterligare ett språk. Flerspråkighet kan även vara att ge barnen på förskolan möjlighet att få lära sig om andra språk och dess kulturer utifrån vart deras nyfikenhet och intresse finns.

Alla respondenter anser att pedagogerna i förskolan har ett stort ansvar när det gäller att lyfta barnets eget språk för att hjälpa barnet med att lära sig svenska. Utmaningen är att som pedagog inte vara flerspråkig, men det begränsar pedagogerna i att hjälpa barnen i sitt lärande, vilket respondenterna är överens om.

På de aktuella förskolorna fanns det många olika språk, även om det fanns betydligt mer svenska barn än flerspråkiga barn. Respondenterna ansåg trots det, att flerspråkigheten var låg och att de själva hade bristande kunskap i flerspråkighet och arbetet med flerspråkiga barn. Flera av respondenterna visste inte riktigt hur de skulle gå tillväga när det gällde rutiner och liknande när ett flerspråkigt barn skulle börja på förskolan. Men det fanns även respondenter som var väl insatta i arbetet och ändå kände sig osäkra på att arbeta med de flerspråkiga barnen.

5.2. Stöd och hjälp i arbetet

På frågan, har ni någon som stöttar er inför att ett nytt flerspråkigt barn ska börja? svarar Elin: ”Nej vi har inte fått hjälp och därför är min kompetens (Elin pausar och säger sedan) Jag skulle ta hjälp av vår processtödjare som finns i kommunen, för det är den enda kunskap jag har just nu”.

Det fanns stora likheter mellan de olika respondenternas svar. De kände alla fyra att de hade stöd av processtödjare innan ett flerspråkigt barn skulle börja på förskolan. Den personen hade förhandsinformation om barnet, dess familj samt vilket språk barnet talade.

Det var i alla fyra fallen processtödjaren som fick platserbjudandena innan förskolan skulle få dem. Processtödjaren har ofta träffat familjerna redan på öppna förskolan eller liknande, vilket gjorde att den ibland kunde berätta för förskolan i förväg att barnets föräldrar sökt plats till just den förskolan. Det var även processtödjaren som kom med material kring det berörda språket, som pedagogerna sedan kunde använda både tillsammans med barnen och för att göra det flerspråkiga barnets språk synligt på förskolan.

Tina berättade att det finns en specialpedagog som går att kontakta vid behov för olika typer av hjälp, som exempelvis tips och råd i arbetet med olika barn. Både specialpedagoger och processtödjare finns det flera stycken av i staden, vilket gör att det går att få hjälp inom en rimlig tid. Tina berättade att processtödjaren hälsar på med jämna mellanrum för att inventera barngrupperna och deras olika språk för att kunna hjälpa pedagogerna på bästa sätt med barnen.

Alla fyra respondenterna var eniga om att det inte bara är det flerspråkiga barnet som skulle få öva på det flerspråkiga barnets språk, utan att alla barn skulle få delta efter kunskap och intresse. Detta för att det enskilda barnet aldrig ska pekas ut. Tina berättade att när flerspråkiga barn har haft svårt att uttala vissa svenska bokstavsljud, som exempelvis bokstaven K, så har logoped varit inkopplad och då har flera barn i gruppen gjort övningar tillsammans kring just den bokstaven.

Respondenterna lyfte även ett samarbetsforum som finns online med mycket material att använda på olika språk som exempelvis QR koder med sånger och sagor. Detta material kan

pedagogerna också få av en specialpedagog som finns kopplad till området och som stöd när pedagogerna behöver ha lite extra hjälp med tips och idéer i sitt arbete med de flerspråkiga barnen.

Amanda upplevde ibland att information om det flerspråkiga barnet kunde komma lite sent, vilket gjorde att det hände att barnet hann börja innan förskolan fick all information. Tina kände sig begränsad i sin kunskap om de olika språken och framför allt när det gällde uttal av olika ord. Hon hade även erfarenhet av att tolken hon anlitat saknat pedagogisk utbildning, vilket ledde till missförstånd och kulturkrockar senare vid samtal med den berörda familjen. Elin nämnde osäkerhet över material som förskolan fått då det bara kommit information om att materialet ska användas, men inte hur det ska göras. Annelie däremot, kände att deras låga flerspråkighet gjorde att det fungerade bra som läget var nu.

5.3. Kroppsspråk och varierat lärande

När det gäller hur arbetet ska ske med flerspråkiga barn svarar Annelie: ”Vi hade ett barn som började precis nu och vi fick av föräldrarna en ordlista med ord så att vi kunde göra oss förstådda. Det är mycket med ett barn som är ett år. Sova, välling, vatten, mjölk. De här basgrejerna. Sen har vi använt svenska ord tillsammans med hennes kurdiska ord.”

Att variera lärandet så att det passar varje barn är en prioritet för alla respondenter. Det var även tydligt att alla fyra förskolorna hade tecken som stöd och att det fanns synligt på avdelningarna och respondenterna såg det som ett bra hjälpmedel med kommunikationen framförallt när det gällde de flerspråkiga barnen. Alla nämnde även hur viktigt det var med kroppsspråket i samspelet med de flerspråkiga barnen.

Bildkartor och flödesschema var något som kom upp i flera av intervjuerna. Vid bildkartor kombinerades det svenska ordet med en bild på föremålet, exempelvis vantar. Flödesschema innebär hjälp i olika rutinsituationer, som vid påklädning eller under dagen där det kallas dagsschema. Respondenterna tyckte att det var ett bra stöd med de olika flödesscheman, då det tydligt visade vad som skulle ske och i vilken ordning. Även om respondenterna berättade för barnen vad som skulle hända och försökte vara tydliga när de förklarade, så lyfte de även hur viktigt det är att komplettera med bilder och framför allt när det gällde just flerspråkiga barn.

Vid introduktion/inskolning av nya barn, berättade Tina att barnen in på avdelningen alltid får möjlighet att vara med. Barnen får först information om det nya barnet och är det ett flerspråkigt barn som ska börja, så berättar pedagogerna om hur viktigt det är med att använda lite kortare meningar och även att ta hjälp av sitt kroppsspråk. Det nya barnet får sedan en rundtur med ett par barn och pedagogen som ska skola in. Då får barnen, som redan går på förskolan, introducera miljön och hur den fungerar för det nya barnet med hjälp av kroppsspråket. Genom att göra en rundtur på det sättet anser Tina att det är lättare för nya barn att bli introducerade i barngruppen och att det även påverkar de flerspråkiga barnen på ett positivt sätt då kroppsspråket används som ett extra stöd.

5.4. Olika arbetssätt

På frågan, vilka rutiner har ni när ett nytt flerspråkigt barn ska börja hos er? svarar Tina: "Vi har ett inskolningsmaterial som är lika för alla barn. Vid behov så har vi hjälp av tolk (Tina pausar lite och fortsätter sedan) "Annars brukar vi i rutin förbereda lite utifrån vilket modersmål de har om man kan att förbereda med lite ord och bilder som stöd vid de olika rutinsituationerna i den möjlighet som man kan".

Respondenterna använder ganska lika arbetssätt när de arbetar med flerspråkiga barn. Det handlar om veckans ord, sånger/sagor på olika språk, räkna på olika språk med barnen samt QR sagor/sånger på olika språk. De ser även barngruppen som en tillgång, då svenska barn pratar på även när det gäller flerspråkiga barn. Respondenterna lyfte vikten av att dela in barnen i små grupper och att använda mycket konkret material och tala tydligt med begränsat antal ord i meningarna för att stötta de flerspråkiga barnen. De lyfte även vikten av att ta hjälp av barnets vårdnadshavare för att få hjälp med att göra en mindre ordlista över ord, som barnet inte kan på svenska, på det barnets modersmål för att kunna kombinera språket för barnets trygghetskänsla. Sedan fanns appen Polyglutt, där det finns sagor/böcker på olika språk, vilken respondenterna hade olika stor erfarenhet av.

Amanda berättade om att de brukar lyfta det flerspråkiga barnets traditioner och prata om dem. Även om det kan vara svårt att genomföra dem, så ändå visa på att de finns. De pratar också om de länder som de flerspråkiga barnen kommer ifrån och tittar på vart de ligger på kartan, för att lyfta det flerspråkiga barnets bakgrund.

Elin berättade att även om flerspråkigheten är låg på hennes förskola, så försöker de lyfta den lite i alla fall. Detta blev extra tydligt för något år sedan när hon arbetade med de äldsta barnen och de började få intresse för engelska, vilket ledde till att de arbetade mycket med engelska ord och lyfte barnens intresse för språket. Numera arbetar hon med yngre barn och där har de mest fokuserat på ordet "Hej" på olika språk i tamburen. Detta pratade även de andra respondenterna om. De såg alla fyra det som viktigt att göra hallen välkomnande för alla oavsett språk.

Amanda säger efter intervjun: "Hoppas att detta var till någon hjälp med mina svar och att jag inte svarat fel", vilket gör att jag tolkar henne som osäker när det gäller arbete med flerspråkighet och flerspråkiga barn.

5.5. Analys av resultat

I den sociokulturella teorin nämns den proximala utvecklingszonen som handlar om att barn lär sig genom att härma det de hör. Vygotskij lyfter vikten av att ha en bra relationen mellan barn, föräldrar och pedagoger då den kan skapa möjligheter till ett bra lärande. Respondenterna lyfte hur de tog hjälp av barnens föräldrar i arbetet med de flerspråkiga barnen. Ett exempel var en förskola där föräldrarna gjorde en mindre ordlista till personalen med översatta ord, så att de skulle kunna kommunicera bättre med det flerspråkiga barnet, då hen bara var ett år och inte kunde svenska alls. Pedagogerna kunde då säga orden på barnets språk både för att barnet skulle kunna härma pedagogerna och på så sätt lära sig att säga ord och även för att barnet skulle få höra ord som det kände igen på sitt modersmål.

Enligt det sociokulturella begreppet så måste pedagogen ha god kännedom om barnets kultur och dess historia för att skapa det bästa lärandet och det var även något som respondenterna tog upp då de kände sig begränsade i kunskapen om barnens olika kulturer. De menade även på att allt blev svårare att genomföra när det finns språkliga brister, vilket även Vygotskij tog upp när han beskrev hur lärandet sker i de vardagliga aktiviteterna, genom samspel och instruktioner där pedagogen ska finnas med genom att både utmana och delta i aktiviteterna. Att delta blir svårt om kunskapen i språket saknas, vilket gjorde att flera respondenter visade på stor osäkerhet.

Flera artefakter, som enligt Vygotskij är hjälpmedel, var väl synliga på flera förskolor då de tog hjälp av Polyglutt, som är en app med sagor/böcker översatta på olika språk, samt QR koder som finns med olika sånger och sagor på olika språk. Men även tolk, processtödjare, specialpedagog och logoped var olika exempel på artefakter som förskolorna använde sig av vid behov. När det gällde förhandsinformation om barnet, som skulle börja på förskolan, så fanns processtödjaren till hjälp. Vid inskolning av ett nytt barn, så fanns tolken som extra stöttning för barn, förälder och pedagog. En logoped fanns som stöd då det kan vara svårt för barnet att uttala vissa bokstäver när de ska lära sig svenskan. Slutligen så fanns det en specialpedagog tillgänglig när pedagogerna behövde tips och råd.

I den proximala utvecklingszonen anser man att härmandet är sättet som man lär sig av. Genom att barnen på förskolan fick information om att ett nytt barn ska börja och att barnet har begränsad kunskap i svenska språket, så får barnen en bild av det nya barnet. Då barnen fick tips på hur de ska prata med det nya barnet, som till exempel genom att använda kroppen och att använda sig av kortare meningar, så får det nya barnet möjlighet att använda sig av just den proximala utvecklingszonen, både genom det verbala språket och genom kroppsspråket. Respondenterna lyfte även hur de har ord på barnets språk och samma ord på svenska, under eller över ordet på barnets språk, vilket ger barnet möjlighet att se dem tillsammans. De pratade även om hur flödesscheman var gjorda med bilder och tillsammans med varje bild fanns det svenska ordet. Där får de flerspråkiga barnen möjlighet att både få höra samma ord många gånger och se bilden på ordet för att genom det få möjlighet att lära sig vad ordet heter på svenska.

5.6. Sammanfattning av resultat

För att sammanfatta så är det viktigt att anpassa ordval och meningarnas längd efter barnets språkliga kunnande. Alla barn har lika stor rätt till att säga vad de tycker och tänker samt komma till stals oavsett hur de säger det, som exempelvis med tecken och bilder där språkkunskapen hos barnet kan vara begränsad. Det visade sig att det är extra viktigt att ta hjälp av familjerna i arbetet med flerspråkiga barn. Det finns många andra som också kan hjälpa till, som processtödjare, tolkar, specialpedagoger och logoped. Dessutom finns det olika appar och flödesscheman som går att använda som hjälpmedel i arbetet med de flerspråkiga barnen.

När det gäller pedagogerna på förskolan så krävs det mycket av dem för att hjälpa de flerspråkiga barnen. De behöver vara drivande och vilja hjälpa barnen. Genom att som pedagog söka hjälp och fakta om barnets modersmål och även om vilken hjälp som går att få, skapas de bästa förutsättningarna för de flerspråkiga barnen. Att ha en bra dialog och kontakt med barnens vårdnadshavare är även det viktigt för att kunna få med dem i arbetet med den språkliga utvecklingen. Vårdnadshavare kan hjälpa förskolan med att översätta ord som kan behövas för att hjälpa barnen att bli trygga på förskolan då barnen är små.

De olika förskolorna som var med i studien var lika på många sätt - framför allt då förhållandena var lika med allt från hur barnen bodde till den låga flerspråkigheten som fanns på förskolorna. Men det var även väldigt tydligt hur pedagogernas olika erfarenheter påverkade deras kunskap i arbetet med flerspråkigheten. En sak som var extra tydlig var att alla kände likadant kring vikten av att arbeta med flerspråkighet och att de alla kände att de hade begränsad kunskap i ämnet.

6. Diskussion

I min studie har syftet varit att ta reda på hur pedagogerna arbetar med flerspråkigheten, vilket förhållningssätt de har i arbetet med flerspråkiga barn och vilka förutsättningar pedagogerna anser att de har för att göra det. Diskussionen delas här in i *Resultatdiskussion*, *Metoddiskussion* och slutligen *Praktiska implikationer och framtida forskning* som lyfter hur denna studie skulle kunna utvecklas vidare.

6.1. Resultatdiskussion

I mina intervjuer så var flerspråkigheten, enligt respondenterna, låg på alla fyra förskolorna. Det kan ha påverkat det slutliga resultatet, då jag saknar information om hur det fungerar på förskolor där flerspråkigheten är större. Barnen i undersökningen bor ungefär under samma förhållande, då de flesta bor i villa eller bostadsrätt i områden med lite bättre ekonomi, vilket även det kan ha påverkat resultatet.

Enligt Lahdenperä (2004) är förhållningssättet och en god relation mellan barn och vuxna viktig för den språkliga utvecklingen. Alla respondenter ansåg även att det är ett otroligt viktigt att arbeta med flerspråkighet och att de måste få med sig barnens föräldrar i det arbetet. Om man inte får stöttning från vårdnadshavare, så kan arbetet med de flerspråkiga barnen begränsas när kunskaperna som pedagogerna har är för låg och det är svårt att hinna utveckla den kunskapen på egen hand. Sheridan, Pramling Samuelsson och Johansson (2009) skriver om hur det är upp till personalen på förskolan att hjälpa barnen med deras språkutveckling och det blev väldigt tydligt i detta arbete, vilket även Rubin (2019) påpekar.

Dagens barn har långa dagar och därför blir det ett större och större ansvar som läggs på pedagogerna att hjälpa till med den språkliga utvecklingen. När barnen kommer hem från förskolan så hinner de flesta barn bara äta mat innan det är dags för kvällsrutinerna och de ska sova. Därför är det extra viktigt som pedagog att tänka på hur man pratar och uttrycker sig då pedagogerna har mycket tid med barnen och därför påverkar barnen i stor grad av deras utveckling, precis som Kultti (2012) skriver om. Att tänka på det när de gäller de flerspråkiga barnen är extra viktigt då de kanske bara får svenskan på förskolan, då modersmålet antagligen används hemma och de behöver ha ett stort ordförråd när de börjar skolan, vilket även Svensson (2012) lyfter.

Att visa på hur olika språk ser ut och låter var något som alla respondenter tog på största allvar och de arbetade på olika sätt med att synliggöra de olika språken. I tamburen på avdelningen fanns ordet "Hej" på de olika språk som var aktuella på förskolan och det synliggjordes även genom olika flödesscheman, där ord och bild fanns tillsammans på bilderna som användes för att visa hur dagen skulle se ut och i vilken ordning som man ska klä på sig när man ska gå ut, för att ge två exempel. Att lyfta barnets språk redan i tamburen kan ge barnet en liten trygghet, då de kan se ett ord på sitt eget språk. Barn som börjar känna igen sina bokstäver kan få möjlighet att bli stolta över det ordet och det skapar även möjlighet för vårdnadshavare att se att även deras språk finns med på förskolan. Genom att skriva ordet tillsammans med bilderna i flödesschemat så ser barnen orden ihop med bilden och får då möjligheten att känna igen bilden och lära sig vad ordet är till varje bild.

Vid introduktion av nya barn så finns processtödjaren med redan innan inskolningen ska börja, då den personen får kontakt med familjerna först. Vid inskolning så finns det även möjlighet att ha med tolk vid behov. Logopedkontakt sker om barnet behöver hjälp med uttal av vissa ord eller bokstäver samt en specialpedagog som kan hjälpa pedagoger som behöver stöd i arbetet med barnen, vilket visar att det finns många som kan hjälpa till på olika sätt med de flerspråkiga barnen. Men om barnet inte kan någon svenska, så är en inskolning för kort tid att ha tolk med. Då behövs mer resurser.

Något som blev väldigt tydligt i resultatet var just det som rapporten från Skolinspektionen (2017) lyfte, att det faktiskt finns stora brister hos pedagogerna när det gäller kunskap om landet och modersmålet hos de flerspråkiga barnen. Ett par av respondenterna tog upp detta under intervjuerna, där de själva sade att de saknade den kunskapen vilket begränsade dem. Flera av respondenterna kände sig väldigt begränsade i uttalen av ord i de olika språken och i att de olika appar som finns faktiskt fungerar dåligt. Detta beror på allt från olika minoritetsspråk som inte finns i apparna till alla språks olika dialekter som kan ge helt fel ord vid översättningar. Kultti (2012) lyfter hur viktigt det är med att läsa för barnen och då är Polyglutt ett bra hjälpmedel för flerspråkiga barn då pedagoger med svenska som modersmål kan ha svårt att läsa böcker på andra språk.

Enligt Ladberg (2011) är språket ett sätt att uttrycka sig och det är även sättet som man använder för att kommunicera med någon. När det gällde den biten så kände sig respondenterna väldigt osäkra och begränsade då de inte kunde de flerspråkiga barnens språk och inte visste hur de skulle göra för att utveckla den biten. Det gällde även kunskapen i kulturen och de olika ländernas traditioner. Respondenten Elin beskrev ett tillfälle där barnen på hennes avdelning hade haft ett stort intresse i engelska. Pedagogerna på avdelningen hade då valt att lyfta engelskan, trots att inget barn pratade det språket och det hade fått ett bra resultat hos barnen. Ladberg (2011) skriver att ord på nya språk aldrig hindrar modersmålets utveckling och det gör att det blir roligare att testa på med nya ord och språk i barnens språkliga utveckling.

Denna studie kan bidra till att pedagoger tar arbetet med flerspråkighet på större allvar då det är ett väldigt viktigt ämne. Efter intervjuerna tog flera respondenter upp att hen började fundera på hur viktigt arbetet med flerspråkighet faktiskt är, vilket visar att även en intervju kan vara en ögonöppnare. Det borde även vara en möjlighet för förskollärare att ge vårdnadshavare en ögonöppnare till både flerspråkiga och enspråkiga barn, då den tar upp både hur viktigt det är att arbeta med flerspråkighet för de flerspråkiga barnen och att enspråkiga barn inte blir hindrade i sin språkliga utveckling av att lära sig ord på nya språk, som vissa tror.

6.2. Metoddiskussion

Att använda just intervjuer var ett sätt som fungerade bra i detta ämne. Respondenterna var intresserade av att bli intervjuade och flera av dem påtalade vilket viktigt ämne det är i dagens samhälle. Att använda privata intervjuer tror jag var bra, då jag tydligt märkte att vissa respondenter behövde längre tid på sig för att svara och tog lite mer plats än andra, vilket även Denscombe (2016) skriver om.

Ett par av respondenterna kändes lite osäkra när de pratade om flerspråkighet. De menade på att flerspråkigheten var låg på förskolan fast att det fanns upp till tio olika språk där förutom svenskan. Flera av respondenterna nämnde att många av de flerspråkiga barnen på förskolan redan kunde svenska när de började och därför kan det ha varit så att modersmålet bortprioriterades då det arbetet inte behövdes på samma sätt som när barn bara kan sitt modersmål. Det kan då ha glömts bort eller lagts större fokus på annat arbete.

6.3. Praktiska implikationer och framtida forskning

Min studie har gett svar på de frågor jag ställde och visar att rapporten från Skolinspektionen stämde bra med mina resultat i studien, vilket jag anser är väldigt synd då jag hoppades på att det inte var så. Den ger en tydlig bild av hur det kan se ut idag och den ger även en bra möjlighet för att göra en ny studie som sedan går att jämföra med mina resultat för att se om det är likadant i hela landet eller om det finns skillnader inom Sverige.

Jag blir nyfiken på att göra en liknade studie om femton-tjugo år för att se hur det ser ut då. Flera av respondenterna pratade om att det blir fler och fler barn som är flerspråkiga och det gör att det vore spännande med en liknande studie när det har gått lite tid. Jag skulle då vilja få med en förskola där flerspråkigheten är stor. Vid kontakt med olika pedagoger så är det svårt att veta hur flerspråkigheten faktiskt är på de aktuella förskolorna innan intervjuerna faktiskt ska göras. Jag blir även nyfiken på vad som sker inom utvecklingen av teknik och IT då det var så tydligt vilka brister som finns där.

Referenslista

Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur

Engdahl, I och Ärlemalm-Hagsér, E (2015) *Att bli förskollärare, mångfacetterad komplexitet*. Stockholm: Liber.

Kultti, A. (2012) *Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande*
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29219/1/gupea_2077_29219_1.pdf (Hämtad 2019-05-15)

Ladberg, Gunilla (2011), *Barn med flera språk. Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola och samhälle*. Stockholm: Liber

Lahdenperä, Pirjo (red.) (2004), *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Läraryrket (2013) *Så stärker du flerspråkiga barn*
<https://forskolan.se/sa-starcker-du-flersprakiga-barn/> (Hämtad 2019-05-15)

Riksdagen (2019) Skollag (2010:800)
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 (Hämtad 2019-10-19)

Rubin, M. (2019) *Språkliga redskap – Språklig beredskap*
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1330187/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2019-10-19)

Skolinspektionen (2017). *Förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling*
Kvalitetsgranskning 2017 Stockholm: Skolinspektionen. (43s)

Skolverket (2003) *Att undervisa elever med Svenska som andraspråk*
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a655238/1553958394411/pdf1867.pdf> (Hämtad 2019-10-19)

Skolverket (2016), *Läroplan för förskolan Lpfö 98. Reviderad 2016*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2018), *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (2012) *Alternativ och kompletterande kommunikation*
<https://www.spsm.se/stod/specialpedagogiskt-stod/sprak-och-kommunikation/alternativ-och-kompletterande-kommunikation/> (Hämtad 2019-11-29)

Språkrådet. (2008). *Svenska skrivregler*. 3 upplagan. Stockholm: Liber

Svensson, A. (2012) *Med alla barn i fokus – om förskolans roll i flerspråkiga barns språkutveckling*
<http://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:869525/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2019-05-15)

Svenska Akademiens Ordböcker (2019)
<https://svenska.se> (Hämtad 2019-10-22)

Säljö, R. (2014), *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. 3 upplagan. Stockholm
Norstedt akademiska förlag.

Vetenskapsrådet, *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtad 2019-09-24)

Bilagor

Intervjufrågor

1. Hur många år har du arbetat på förskola?
2. Hur ser flerspråkigheten ut på er förskola?
3. Vad innebär flerspråkighet för dig?
4. Hur många flerspråkiga barn har ni? / Hur stor del av gruppen är flerspråkig?
5. Vilka rutiner har ni när ett nytt flerspråkigt barn ska börja hos er?
6. Har ni någon som stöttar er inför att ett nytt flerspråkigt barn ska börja?
7. På vilket sätt får ni den hjälpen?
8. Hur arbetar ni för att stödja språkutvecklingen hos flerspråkiga barn?
9. Finns det något ni saknar när flerspråkiga barn ska börja?
10. Hur arbetar ni för att stimulera flerspråkiga barn till att utveckla både sitt modersmål och svenskan? Vilket material/metoder?